

Savet Evrope za hitnu kratkoročnu pomoć
potrošačima

Više cene energije mogle bi 'ubiti srednju
klasu' – Orban

Bitka za promenu energetskih propisa EU

Španija želi da određuje cene struje mimo
EU pravila

Češka vlada zamrzla naplatu PDV-a na
struju i gas

Potočnig: Energetska tranzicija poskupljuje
struju kroz 3-4 godine

EU *carina na CO2* mogla bi osujetiti klimatske
ciljeve, kaže thinktank

COP26: Kako ispoštovati Pariski sporazum i zadovoljiti siromašne?

Washington Post: Razumljiva strategija promene
izvoznih ruta ruskog gasa i nafte

ENTSO: Izrazito hladna zima suočiće EU sa
manjkom čak 20% gasa

Rovovska bitka za promenu energetske propisa EU	OVDE
Savet Evrope: Neophodna hitna kratkoročna pomoć potrošačima	OVDE
Više cene energije mogle bi 'ubiti srednju klasu' – Orban	OVDE
ACER uskoro o funkcionisanju tržišta električne energije u EU	OVDE
Španija želi da određuje cene struje mimo EU pravila	OVDE
Potočnig: Energetska tranzicija poskupljuje struju za 3-4 godine	OVDE
COP26: Kako ispoštovati Pariski sporazum i pokriti klimatski račun zemljama u razvoju	OVDE
EU carina na CO2 mogla bi osujetiti klimatske ciljeve, kaže thinktank	OVDE
Nemačka smanjuje na minimum naknadu za OIE	OVDE
Češka vlada zamrzla naplatu PDV-a na struju i gas	OVDE
Montel: Ostaje cenovna kolebljivost na tržištu uglja	OVDE
Bugarska razmatra ugradnju malih američkih nuklearnih reaktora u TE na uglj	OVDE
Britanski snabdevači energije traže od regulatora da ukine gornje cene struje i gasa	OVDE
Nacionalni regulator dao za pravo smanjenju naknada energetskim operaterima	OVDE
Budući nemački kancelar privržen gasu, Zeleni popustili	OVDE
Bloomberg: Razumljiva strategija promene izvoznih ruta ruskog gasa i nafte	OVDE
Gasprom počinje da puni evropska skladišta gasa od 8. novembra	OVDE
Moldavija dogovorila novu cenovnu formulu za uvoz ruskog gasa	OVDE
Gasne firme u Evropi zaradile su 4 mlrd evra od energetske krize	OVDE
Pojeftinio gas u Bugarskoj	OVDE
ENTSOG: Izrazito hladna zima suočiće EU sa manjkom čak 20% gasa	OVDE
Diskonekcija između politike i potreba tržišta gura naftu na 100 \$	OVDE

Rovovska bitka za promenu energetske propisa EU

LUKSEMBURG - Zemlje Evropske unije nisu uspele da se dogovore u jedinstvenom odgovoru bloka na porast cena energije na minulom hitnom sastanku resornih ministara, pri čemu su neke članice tražile reviziju propisa, a druge su se čvrsto protivile.

Uticao porast cena prirodnog gasa i električne energije pretil energetskom tržištu EU, ali blok neće reagovati ishitreno, saopšteno je 26. oktobra.

Vanredni sastanak ministara EU u Luksemburgu na kojem se raspravljalo o tom pitanju većinski je podržao takav stav 11 zemalja članica u odbijanju predloga Španije, Francuske, Češke i Grčke za duboke reforme tržišta.

Ministri su saglasni da su poskupljenja "ugrozila integritet evropskog energetskog tržišta ... ali nije bilo usaglašenog stajališta o tome treba li, ili ne, usvojiti interventne mere na nivou EU i primeniti ih u svim državama članicama", rekao je nakon sastanka slovenački ministar infrastrukture Jernej Vrtovec, čija zemlja predsedava EU.

Široko je prihvaćena „kutija alatki“ kratkoročnih mera dostupnih zemljama EU (Vidi: [Bilten AERS #551](#)), pretežno oslonjena na privremeno smanjenje nacionalnih poreza na energiju koji obično čine oko trećinu računa za struju.

Skup u Luksemburgu zakazan je između samita EU o istom pitanju i samita COP26 o klimi otvorenog u nedelju u Britaniji.

Španija je ušla na sastanak u nadi da će uveriti ostale da podrže maksimalnu cenu gasa i zajednički uvoz tog energenta u EU, po modelu zajedničke kupovine vakcina protiv COVID-19 u bloku.

Francuska, većinom oslonjena na nuklearnu energiju, se pridružila predlogu Španije za razdvajanje cene gasa od ukupne cene plaćene za energiju.

Većina zemalja protiv temeljnih promena

Međutim 11 zemalja, uključujući Austriju, Dansku, Finsku, Nemačku, Irsku, Holandiju i Švedsku, podržalo je izjavu protiv temeljnih promena na tržištu EU-a.

Simson je konstatovala da postoji "široki konsenzus" da je trenutno povećanje cena privremeno i "izazvano vanrednom globalnom potražnjom za prirodnim gasom - a ne našim dizajnom tržišta".

Fokus, kaže, treba da ostane na ambicijama EU da postane ugljenično neutralna do 2050., što znači više ulaganja u obnovljive izvore.

"Promena trenutnog modela predstavlja rizik za predvidljivost tržišta, konkurentnost i našu tranziciju prema čistoj energiji", rekla je Simson.

Uprkos toga, ministri su bili otvoreni za razmatranje španskog predloga za zajedničku nabavku gasa, "kao jedan od predloga", rekla je.

Simson je rekla da je na sastanku bila "žestoka rasprava" o predlogu Francuske da se nuklearna energija uvrsti u popis izvora energije Evropske komisije koji se smatraju "zelenim" za ulaganja.

"S naše tačke gledišta, svaka država članica može odabrati svoj energetske miks i za to imaju jedinstvene puteve", rekla je.

„Nuklearna energija je dosledno priznata kao niskougljenični izvor energije. Ali mišljenja se razlikuju o mogućem uticaju nuklearnog otpada na životnu sredinu .”

Reuters primećuje da je uoči ovonedeljnog klimatskog samita UN COP26, skok cena energije pojačao napetosti među zemljama EU dok se spremaju na pregovore o nizu novih politika za borbu protiv klimatskih promena, uključujući veće poreske stope za goriva koja zagađuju.

Više cene energije mogle bi 'ubiti srednju klasu' – Orbán

BRISEL – Mađarski premijer Viktor Orban je prošle nedelje odbacio planove kao "utopijsku fantaziju", nasuprot gledanja drugih država koje smatraju da bi visoke cene fosilnih goriva trebalo da podstaknu brži prelaz na čistu, lokalno proizvedenu obnovljivu energiju.

Premijer Mađarske Viktor Orban rekao je da će inicijative Evropske komisije povezane sa Zelenim dogovorom podići cene energije i "ubiti srednju klasu", govoreći novinarima uoči prošlomesečnog samita Evropske unije u Briselu, prenosi **napi.hu**.

Uključivanje porodičnih automobila i kuća u sistem EU za trgovinu emisijama (ETS) uzrokuje vrtoglavi rast cena, rekao je Orban, "uništavajući srednju klasu svuda u Evropi, ne samo na istoku već i na zapadu. Utopijska fantazija nas ubija," dodao je.

Savet Evrope: Neophodna hitna kratkoročna pomoć potrošačima

BRISEL - Savet Evrope zatražio je 22. oktobra od Evropske komisije da prouči tržišta gasa, električne energije i uglja kako bi se utvrdilo da li su potrebne dodatne mere za rešavanje naglog rasta cena energije.

"Savet Evrope poziva Komisiju da prouči funkcionisanje tržišta prirodnog gasa i električne energije, kao i tržišta EU ETS (EU sistema trgovanja emisijama) uz pomoć

Evropske agencije za vrednosne papire i tržišta", navodi se u saopštenju.

"Naknadno će Komisija proceniti da li određena trgovinska ponašanja zahtevaju daljnje regulatorne mere", navodi Savet u odgovoru na zahteve nekih zemalja da se zabrani učešće špekulanata na tržištu trgovanja dozvolama za emisije, piše **S&P Global Platts**.

Evropski Savet je pozvao zemlje članice EU i Komisiju na pružanje hitne kratkoročne pomoći kompanijama i najugroženijim potrošačima. Takođe, Komisiju da brzo razmotri srednjoročne i dugoročne mere koje bi doprinele ponudi energije po ceni pristupačnoj za domaćinstva i kompanije; povećanju otpornosti energetske sistema EU i unutrašnjeg energetske tržišta; obezbeđuju sigurnosti snabdevanja i podržavanju tranzicije u klimatsku neutralnost.

Savet je takođe pozvao Evropsku investicionu banku da razmotri kako da ubrza ulaganja u energetske tranziciju, s ciljem "smanjenja budućih rizika od poremećaja".

ACER uskoro o funkcionisanju tržišta električne energije u EU

BRISEL - Agencija Evropske unije za saradnju energetske regulatora (ACER) predstaviće sredinom novembra nalaze o funkcionisanju tržišta električne energije u bloku.

ACER

Potpuna studija očekuje se tek u proleće 2022., pošto evropski potrošači energije već budu platili račune za grejanje i struju opterećene

postojećim rekordno visokim cenama, prenosi 27. septembra portal **CGTN**.

Španija želi da određuje cene struje mimo EU pravila

MADRID - Španska vlada planira da traži dozvolu od Evropske unije za postavljanje sopstvenih cena električne energije izvan sistema unutrašnjeg energetske tržišta kako bi neutralisala posledice ekstremno visokih cena prirodnog gasa, javile su madridske novine **El Pais**, pozivajući se na jedan vladin dokument.

Španija "veruje da treba revidirati i analizirati način na koji funkcionišu tržišta električne energije, gasa i emisije CO2", rekla je španska državna sekretarka za energetiku Sara Agesen Munjos (Aaagesen Munoz) pre sastanka Saveta EU za saobraćaj, telekomunikacije i energiju 26. oktobra.

"Potrebna su nam vanredna rešenja za vanredni kontekst", rekla je.

Osim prilagođavanja inframarginalnim cenama, predlog uključuje i gornju granicu cene prirodnog gasa na tržištu, rekla je Agesen.

Dokument predlaže novu metodologiju za odvajanje konačne cene energije od visokih cena gasa korišćenjem srednje cene koja se takođe poziva na čiste inframarginalne tehnologije, kao što su obnovljivi izvori energije, preneo je El Pais.

Ova metodologija značila bi odstupanje od postojećeg dizajna unutrašnjeg tržišta, u kojem najskuplja granična jedinica određuje cenu za celi proizvodni stog.

Nasuprot tome, inframarginalne cene su cene koje se naplaćuju za jedinice koje nisu na margini. Na primer, ako potrošač kupi 1.000 litara vode, cena plaćena za hiljaditu jedinicu je granična (marginalna) cena, a cene za ostalih 999 litara su inframarginalne cene (prim. aut.).

Promena od sistema graničnih cena bila bi direktno povezana s nacionalnim proizvodnim energetske miksom, štiteći potrošače od preteranih oscilacija, navodi se u izveštaju.

S&P Global Platts podseća da je dan pre španskog predloga, 25. oktobra, devet država članica EU, uključujući Nemačku, potpisalo pismo kojim se odbacuje potreba za izmenama dizajna evropskog veleprodajnog tržišta električne energije.

Još dve članice, Švedska i Belgija, podržale su zajedničku izjavu, rekao je luksemburški ministar energetike i prostornog planiranja Klod Turme (Claude Turmes) uoči ministarskog sastanka.

On je pozvao Španiju da pogleda primer svog južnog suseda.

"Zašto Portugal ima mnogo niže maloprodajne cene od Španije? U Španiji su potrošačke cene preusko povezane sa spot tržištem električne energije. Portugal ima bolji sistem, vraćajući prihode od obnovljivih izvora potrošačima putem ugovora za razliku", rekao je.

Potočnig: Energetska tranzicija poskupljuje struju za 3-4 godine

BRISEL - "Ne bismo trebali imati zabluda.

Energetska tranzicija doneće veće cene struje, pošto je Evropska unija počela u njih uključivati spoljne klimatske troškove, rekao je u 19. oktobra na webinaru o cenama električne energije Alberto Potočnig iz Firentinske škole regulacije i prvi direktor EU Agencije za saradnju energetskih regulatora (ACER).

On je procenio da će tranzicioni troškovi odlaska od fosilnih goriva pogoditi za tri do četiri godine. To daje političarima i regulatorima vremena da

razmisle o tome kako smanjiti negativne uticaje na najugroženije potrošače bez smanjenja cenovnih signala potrebnih za podsticanje veće energetske efikasnosti, odgovora na strani potražnje i fleksibilnosti usluga, poput skladištenja.

"Moramo reagovati urednije", rekao je. "Tržište ne treba kriviti. Tržišne cene su verovatno bile jedini način da se koordiniraju svi različiti akteri i energije uključeni u tranziciju", rekao je on.

Potočnig je pozdravio plan Evropske komisije da zatraži od ACER-a da preispita jesu li dizajnu tržišta električne energije u EU potrebne bilo kakve promene u okviru odgovora na trenutne visoke cene.

Rekao je da je jedno moguće područje za preispitivanje infrastruktura, s obzirom na to da su cene električne energije u nordijskim zemljama bile oko polovine onih na jugu Evrope.

COP26: Kako ispoštovati Pariski sporazum i pokriti klimatski račun zemljama u razvoju

GLAZGOV - Svetski čelnici okupili su se u Glazgovu na početku Klimatske konferencije UN-a (COP26) kako bi razgovarali o hitnoj globalnoj akciji koja je potrebna za smanjenje emisija i izbegavanje klimatske katastrofe.

Prva COP (od eng. *Conference of Parties* - Konferencija strana) održana je 1995. godine, a imala je za cilj da uspostavi međunarodnu saradnju na području klimatskih promena.

Prekretnica je postignuta na poslednjoj klimatskoj konferenciji u Parizu, COP21, kada su se delegati složili da ograniče zagrevanje na ispod dva stepena Celzijusa, a Pariski sporazum bude okvir za postizanje tog cilja.

Uprkos tom fokusu, stručnjaci su upozorili da se zagrevanje ubrzalo i da postoji ogroman jaz između onoga na šta su se čelnici obavezali i ostvarenog, a svet je trenutno na putu da dostigne 2,7 stepeni Celzijusa.

Fokus COP26 biće preispitivanje strategija za postizanje ciljeva smanjenja emisija u skladu s Pariskim sporazumom i rasprava o klimatskom finansiranju za zemlje u razvoju.

EU carina na CO2 mogla bi osujetiti klimatske ciljeve, kaže thinktank

LONDON - EU bi mogao nehotice "sabotirati napore" da se globalno zagrevanje ograniči na 1,5C ili 2C kao rezultat kontroverznog nameta na CO2 na granici, ocenila je jedna savetodavna organizacija, piše londonski **The Guardian**.

Evropski savet za spoljne odnose (ECFR) saopštio je da bi predloženi „mehanizam za granično prilagođavanje CO2" (CBAM) EU – koji bi zahtevao od uvoznika energetske intenzivne robe da plate cenu za štetu po životnu sredinu - mogao dovesti do toga da ne-EU proizvođači, u prvom redu iz Afrike, prodaju na drugim tržištima s nižim standardima, ometajući globalne efekte klimatske politike.

ECFR podržava meru, ali kaže da bi EU trebalo da preraspodeli prihode od CBAM-a na zemlje s niskim dohotkom koje su najviše pogođene merom.

Nemačka smanjuje na minimum naknadu za OIE

BERLIN - Nemačka će 2022. godine smanjiti svoju zloglasnu nadoknadu za obnovljivu električnu energiju na najnižu tačku ikada uz očekivanje da se naredna vlada sprema da u potpunosti ukinuti taj namet, javlja **Euractiv**.

Naknada, uvedena prema nemačkom Zakonu o obnovljivim izvorima energije (EEG), "od 1. januara ići će sa 6,5 na 3,7 centi po kWh", rekao je Peter Altmaier (Almaier), privremeni ministar ekonomije i energije u zemlji.

Doplata na EEG jedan je od stubova nemačkog prelaska na obnovljive izvore energije. Novac se unosi u fond koji osigurava dobavljačima električne energije iz obnovljivih izvora garantovanu cenu za 20 godina, što investitorima daje poverenje za povrat ulaganja u projekte energije vetra ili solarne energije.

Češka vlada zamrzla naplatu PDV-a na struju i gas

PRAG - Češka vlada u ostavci privremeno je obustavila naplatu poreza na dodatnu vrednost (PDV) na električnu energiju i prirodni gas kako bi građanima olakšala teret velikih računa.

U novembru i decembru neće se naplaćivati PDV na električnu energiju i gas, saopštilo je ministarstvo finansija 18. oktobra. Mera će državni budžet stajati oko 157 miliona evra.

Vlada sugerije i dopune zakona kojima bi se snabdevanje gasom i strujom od iduće godine trajno izuzelo od PDV-a.

Meru još mora da odobri Evropska komisija, prenosi agencija **ČTK**.

Montel: Ostaje cenovna kolebljivost na tržištu uglja

AMSTERDAM - Cene uglja u Evropi su na kraju oktobra skočile za 11,20 USD tona, odnosno 11 evra, zbog prognoze hladnijeg vremena, a trenutni indikatori na berzama ukazuju na nastavak rasta, javlja agencija **Montel**.

API 2 ugovor za naredni mesec je poskupeo za 11,20 USD, na 188 USD/t, dok su termini za naredni kvartal bili viši za 3,18 USD i trgovani za 147,50 USD/t, a Cal 22 je poskupeo 2,98 USD, na 120 USD/t.

Prema analitičarima, razlog leži u dodatnom poskupljenju prirodnog gasa.

Cene novembarskog gasa na holandskom TTF čvorištu skočile su za 4 evra jer je prognozirano da će temperature u Nemačkoj – najvećem evropskom potrošaču gasa – od sredine sledeće sedmice da padnu 1-2C ispod uobičajenih za taj deo godine.

Evropske cene uglja "izdvojile" su se posle silaznog trenda izazvanog informacijama da

kineske vlasti planiraju intervencije na tržištu radi smanjenja troškova energije, što je nagovestilo smanjenje uvoza uglja u tu zemlju.

Montel prenosi ocene analitičara da je tržište uglja osetljivo na vesti u oba smera, pa preovlađuje ocena da će se kolebljivost u kretanju cena nastaviti.

Evropa je naišla na poteškoće u obezbeđivanju količine uglja zbog ograničenja u snabdevanju od ključnih proizvođača, kao što su Kolumbija i Rusija, mada isporuke ruskog uglja trebalo da se postepeno povećavaju u novembru, rekao je jedan analitičar.

Bugarska razmatra ugradnju malih američkih nuklearnih reaktora u TE na uglj

SOFIJA - Bugarski energetski holding (BEH) potpisao je Memorandum o razumevanju s američkom inženjerskom firmom Fluor kako bi, između ostalog, razmotrio mogućnost zamene kotlova na uglj malim nuklearnim reaktorima NuScale SMR.

Fluor je saopštio da je s BEH-om dogovorio "saradnju u proceni potencijalnih usluga upravljanja programom, front-end inženjeringu, evaluaciji postojeće flote TE na uglj za potencijalne projekte prenamene preko malih nuklearnih modularnih reaktora (SMR) i procene bugarskog lanca snabdevanja električnom energijom."

Radove su povezani s novogradnjom nuklearne elektrane Kozloduj rekao je izvršni direktor BEH-a Valentin Nikolov.

BEH je saopštio da je Memorandumom o razumevanju obuhvaćena "razmena informacija i pružanje preliminarne pomoći s ciljem pomoći bugarskoj tranziciji prema energetsom sistemu s nultom emisijom". Međutim, Fluor je bio konkretniji i povezao ga je s potencijalnom primenom NuScale SMR-ova za zamenu b ugarskih postrojenja na uglj.

NuScale-ov SMR (foto) može da proizvodi 600 MW električne energije, dovoljno za napajanje grada srednje veličine. Ovi mali reaktori takođe se razmatraju kao zamena za uglj u Poljskoj.

Bugarska prelazna vlada 14. oktobra je obavestila Evropsku komisiju da planira da obustavi spaljivanje uglja radi proizvodnje struje do 2037. ili 2040.

Britanski snabdevači energije traže od regulatora da ukine gornje cene struje i gasa

LONDON - Grupa britanskih snabdevača energije okrivila je energetske regulatora Ofgem za trenutnu energetske krizu na maloprodajnom tržištu električne energije i gasa te zemlje, piše 26. oktobra portal **Energy Voice**.

U pismu u kome izražavaju nepoverenje u regulatora navode da je do sada trinaest dobavljača energije bilo prisiljeno da zatvori poslove samo u samo poslednja dva meseca, što je do sada pogodilo više od dva miliona potrošača.

Grupa postavlja mnoga pitanja, uključujući ulogu trenutnog ograničenja cena energije. Firme kažu da postavljanje gornje granice cene primorava snabdevače da po većoj ceni kupuju energiju od one koju im Ofgem odobrava za prodaju potrošačima.

"Preklinjemo Ofgem da bez odlaganja sasluša snabdevače energije, inače nećete imati snabdevača spremnog da radi u regulisanom režimu, pa potrošači neće imati izbora od koga da nabavljaju energiju, niti poverenje u energetske tržište i njegovog regulatora", stoji u pismu.

Nekoliko dana ranije, govoreći na jednom skupu, izvršni direktor Ofgema Džonatan Brerli (Jonathan Brearley) rekao je da je gornja granica cena, uvedena pre gotovo tri godine, odigrala svoju ulogu.

"Kada troškovi snabdevanja energijom rastu ili se smanjuju, to osigurava da dobavljači prebacuju samo legitimne troškove na svoje kupce. Dok cene gasa ostaju visoke, gornja granica će ih neizbežno odražavati kako bi snabdevačima omogućila da povrate svoje troškove, ali još uvek štiti milione kupaca od punog uticaja i tempa rastućih veleprodajnih cena koje danas vidimo.

Budući nemački kancelar privržen gasu - Zeleni popustili

BERLIN - U očekivanju da Evropska komisija ove godine predstavi pravila za održivo finansiranje putem EU taksonomije, najveća država bloka i njen budući kancelar predani su prirodnom gasu više nego ikada, piše 30. oktobra **Euractiv**.

Nemačka, čiji će poslednji nuklearni reaktori biti isključeni do kraja 2022., jedna je od zemalja EU koja se posebno oslanja na gas. Širenje obnovljivih izvora energije u zemlji ide vrlo sporo poslednjih godina.

Nemačka energetska tranzicija usredsređena je na obnovljive izvore energije, ali bi "korišćenje gasa takođe bilo deo toga dugo vremena", što znači da bi Nemačka morala "graditi nove elektrane na gas", objasnio je budući kancelar Olaf Šolc (Scholz).

Gasne elektrane "su preduslov da se možemo nositi s ovim razdobljem promena", rekao je Šolc učesnicima kongresa uticajnog sindikata rudarstva, hemikalija i energetike IG BCE 27. oktobra.

Uloga gasa u energetskej tranziciji trebalo bi da se odrazi u taksonomiji zelenih finansija EU, rekao je portparol za privredu i energetiku nemačke socijaldemokratske stranke SPD, za koju se očekuje da će predvoditi sledeću nemačku vladinu koaliciju.

(Foto: S desna, Lideri SPD, Šolc, Zelenih Berбок i FDP, Lidner)

U pregovorima o takozvanoj koaliciji "semafora" između socijaldemokrata, Zelenih i poslovnog

liberalnog FDP-a, uloga gasa dosada je bila ključna tačka sporenja između SPD-a i Zelenih.

Nuklearna energija i gas moraju se izbaciti iz taksonomije", rekla je Ingrid Nestle, glasnogovornica za energetiku Zelenih, početkom oktobra za **Euractiv**.

Šefica Zelenih Anela Berбок (Annalena Baerbock) je posle Šolca na istom događaju stavila do znanja da su se strane možda složile s ulogom gasa nakon razgovora proteklih nedelja. "Naša jasna poruka: prirodni gas je potreban kao most, ali sva tehnologija koja se sada gradi mora biti spremna za vodonik", objasnila je ona.

Euractiv ovo ocenjuje kao jasan pomak stajališta nemačkih Zelenih, što može podrazumevati kompromis da se gas prihvati kao manje zlo u zamenu za usklađeno klimatsko delovanje na nivou EU.

Nacionalni regulator dao OK smanjenju naknada energetskim operaterima

LONDON - Britanski tržišni regulator saopštio je 28. oktobra da je odbacilo žalbe na nova pravila o naknadama za pristup energetskim mrežama u zemlji, prenosi list **The Guardian**.

U decembru je energetskej regulator Ofgem odredio niže povrate za elektroenergetske i gasne mrežne operatere za 2021.-2026.

Infrastrukturne kompanija uključujući najveće, National Grid i SSE, žalile su se na tu odluku.

Sada je Uprava za tržišnu konkurenciju (CMA) u svojoj finalnoj odluci dala za pravo Ofgemu po pitanju cene kapitala - važnog omera koji određuje dobit koju firme smeju da zadrže na svojih regulisanih ulaganja u mrežu.

Bloomberg: Razumljiva strategija promene izvoznih ruta ruskog gasa i nafte

VAŠINGTON – „Gasovod Severni tok 2 ocrnjen je u Vašingtonu i delovima Evrope kao ruska zavera da veže za sebe evropske kupce gasa. Međutim, nije. To je poslednja karika u 30-godišnjem projektu skretanja ruskog izvoza nafte i gasa s tranzitnih ruta preko bivših sovjetskih suseda. Iz ruske perspektive, to je sasvim logičan cilj, prenosi 25. oktobra *The Washington Post* analizu agencije **Bloomberg**.

Otkako se Sovjetski Savez raspao 1991. godine, Rusija je bila suočena s problemom zavisnosti od cevovoda koji prolaze kroz zemlje koje su odjednom postale nezavisne, a ne nužno i prijateljske, za transport gotovo kompletne ruske nafte i prirodnog gasa na međunarodna tržišta.

Nije mogla čak ni isporučiti naftu u svoju glavnu crnomorsku luku Novorosijsk, a da je ne ispumpa preko dela Ukrajine, dok je njen glavni izlaz na Baltičko more bio u Letoniji. Isporuke gasa u zapadnu Evropu morale su da prelaze jednu ili više bivših sovjetskih republika Belorusiju, Ukrajinu i Moldaviju. Zatim su morali proći kroz barem jednu od bivših satelitskih država Poljsku, Češku, Slovačku, Rumuniju i Bugarsku.

Tako je Moskva započela niz projekata kako bi smanjila svoje oslanjanje na tranzit preko bivših sovjetskih država za izvoz ugljovodonika. Na njenoj obali Baltičkog mora izgrađeni su novi terminali za izvoz nafte. Nakon što je prvi od njih - u Primorsku - završen, izvozni tokovi kroz luke u Letoniji, Litvaniji i Poljskoj su nestali. Sve rastuće ruske isporuke nafte u inostranstvo su na kraju poslate kroz ruske luke.

Isto se dogodilo i na jugu, pri čemu je protok sirove nafte kroz ukrajinske terminale u Odesi i obližnjem Pivdenu zaustavljen do kraja 2010.

Rusija je poduzela sličan proces s gasom. Izgrađeni su veliki novi izvozni cevovodi kako bi se Rusija direktno povezala s glavnim kupcima — prvo Turskom, a zatim Nemačkom. Cevovod Plavi tok ispod Crnog mora smanjio je zavisnost Rusije od tranzita preko Ukrajine za isporuku gasa Turskoj, dok je Severni tok smanjio ulogu Belorusije i Poljske u isporuci ruskog gasa.

Te rute su kasnije pratili Turski tok i Severni tok 2. Ruska politika nije iznenađujuća, niti izuzetna.

Na listi onih koji su izašli iz upotrebe je i naftovod IPSA koji je povezivao naftna polja u južnom Iraku sa saudijskim naftovodima Istok-Zapad i Taplineom, koji je transportovao naftu do izvoznog terminala na obali Libana.

O izgradnji gasovoda TAPI, namenjenog za transport gasa iz Turkmenistana preko Afganistana i Pakistana do Indije, razgovara se najmanje 25 godina, ali izgleda još manje verovatno da će biti izgrađen sada nego 1996. godine.

Sudbina naftovoda Keystone XL, koji je iz formalno ekoloških razloga otkazao američki predsednik Džo Bajden, namenjenog za isporuku kanadske sirove nafte rafinerijama i izvoznim terminalima u SAD-u, trebalo bi da posluži kao upozorenje svima koji razmišljaju o oslanjanju na tranzit preko susedne zemlje kako bi svoje ugljovodonike plasirali na tržište, konstatuje *The Washington Post*.

Gasprom počinje da puni evropska skladišta gasa od 8. novembra

MOSKVA - Gasprom je spreman da nastavi ubrizgavanje prirodnog gasa u evropska podzemna skladišta (UGS) nakon završetka punjenja UGS-a u Rusiji, izjavio je u sredu izvršni direktor Aleksej Miler, reagujući na zahtev predsednika Vladimira Putina.

„Čim do 8. novembra završimo ubrizgavanje gasa u UGS Ruske Federacije, počecemo da utiskujemo Gaspromov gas u evropska skladišta“, rekao je Miler, prenosi agencija **TASS**.

Moldavija dogovorila novu cenovnu formulu za uvoz ruskog gasa

ČIŠNJEV - Moldavija će u novembru platiti oko 450 dolara za svakih hiljadu kubnih metara prirodnog gasa ruskom Gaspromu, nakon što je zaključila novi ugovor o snabdevanju za sledećih pet godina, saopštio je 30. oktobra potpredsednik vlade te zemlje Andrej Spinu.

"U sadašnjim uslovima imaćemo cenu 2 puta nižu od tržišne i nižu od 790 dolara za 1.000m³ koju smo platili u oktobru", napisao je na svom službenom **Facebook** profilu.

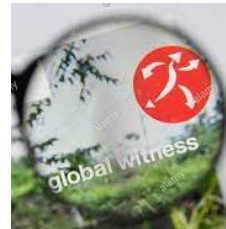
Spinu je naveo da je Gasprom prihvatio formulu za utvrđivanje cena koju je predložila Moldavija, a koje je vezana za "određene udele cena gasa i nafte na tržištu".

Prema ruskoj agenciji **TASS**, Moldavija će u nekim kvartalima 70% količina gasa vezati za cene nafte, a ostatak prema tržišnoj vrednosti.

U ostalim kvartalima kupovaće 30% gasa vezano uz cenu nafte, a ostatak će zavistiti od cene na tržištu.

Gasne firme u Evropi zaradile su 4 mlrd evra od energetske krize

LONDON - Evropski gasni transportni operatori i njihove matične firme ostvarili su 4 milijarde evra dobiti u prvih šest meseci 2021., čak i kada je nastupila energetska kriza, prema analizi NVO

Global Witness, prenosi **Euractiv**.

Analiza pokazuje da je 26 firmi koje su članice Evropske mreže operatora transportnih gasnih sistema (ENTSO) zabeležilo povećanje dobiti u prvoj polovini 2021. godine kako je energetska kriza počela da pogađa Evropu.

To je u potpunoj suprotnosti s zabrinutošću zbog rastuće razine energetske siromaštva jer se evropski građani suočavaju s rastućim cenama plina uoči zimske sezone grejanja.

Broj ljudi koji žive u energetske siromaštva u Evropi već je bio u milijunima prije nego što je energetska kriza zavladała, a postoji zabrinutost da još više njih neće moći grejati svoje domove ove zime.

"U vreme kada su mnogi Evropljani prisiljeni na izbor između grejanja i hrane, moćne evropske gasne firme uživaju u ogromnim profitima", rekao je Džonatan Norona (Jonathan Noronha-Gant), gasni analitičar u Global Witnessu.

ENTSO je odbacio tu tvrdnju: "Nacionalni regulatori kontrolišu i odobravaju prihode i troškove operatora transportnih gasnih sistema (OTS), kojima će biti dopušteno samo pokrivanje razumnih i dokumentovanih troškova, uključujući otplatu i razumni povrat ulaganja u infrastrukturu", rekao je Jan Ingwersen (Ingwersen), generalni direktor ENTSO-a.

Pojeftinio gas u Bugarskoj

SOFIJA — Veleprodajna cena prirodnog gasa u Bugarskoj smanjena je za 1,4% u novembru, na 93,2 leva (55,22 dolara) po megavat satu, nakon što je Bulgargaz rešio „spor s Gaspromom“ i dogovorio za decembar dodatne isporuke energenta po nižoj ceni, prenosi **Reuters**.

Bulgargaz je prvobitno planirao još 32% povećanja cena gasa od novembra. Cene gasa u Bugarskoj skočile su za 36% u oktobru.

ENTSOG: Izrazito hladna zima suočice EU sa manjkom čak 20% gasa

BRISEL – Udruženje evropskih gasovodnih operatera, ENTSOG **objavilo je** Procenu snabdevanja EU gasom za zimu 2021.-2022. upozoravajući da je početkom meseca ispunjenost gasnih skladišta bila na netipično niskom nivou od 831 TWh, u odnosu na 1.053 TWh 2020., najniže u poslednjih šest godina.

ENTSOG procenjuje da će u slučaju hladne zime EU morati da poveća uvoz gasa za pet do deset odsto više u odnosu na makismalne volumene u prethodnim godinama. Hladnija zima dovela bi, naime, do čak 13,5% manjka gasa u odnosu na prethodnu zimsku sezonu, što je zabrinjavajuće.

Izrazito hladno vreme značilo i 20% manjka gasa na tržištu EU, s vrhom dnevne potražnje u tom scenariju na nivou većem od 30% u odnosu na prethodnu zimu.

Ipak, ENTSOG-ov izveštaj sugerise da referentni scenario koji uzima prosek 10 poslednjih zimskih sezona sugerise 2,1% manju potražnju za gasom u odnosu na prethodnu hladniju zimu.

Region Jugoistočne Evrope, u kojoj je s radom započeo gasovod Južni tok i gasovod TAP u manjem je riziku od manjka gasa, izuzev zemalja vezanih za transport gasa preko Ukrajine.

Diskonekcija između politike i potreba tržišta gura naftu na 100 \$

NJUJORK - Dok su naftne i gasne firme pod pritiskom da smanje proizvodnju, svetska žeđ za novom ponudom samo raste, piše Oilprice.com u ovonedeljnoy analizi i dodaje:

Bez značajnog porasta ulaganja, potražnja za naftom i gasom nadmašice ponudu u ne tako dalekoj budućnosti.

Ova diskonekcija između političke želje za manje fosilnih goriva i globalne gladi za fosilnim gorivima mogla bi povećati cenu nafte do 100 dolara, konstatuje ovaj autoritativni portal.

OPEC očekuje da će globalna potražnja za naftom nastaviti

sa rastom do sredine 2030-ih na 108 miliona barela dnevno, nakon čega bi trebala ostati na platou do 2045.

Neki drugi analitičari očekuju vrhunac potražnje u nekom trenutku krajem 2020-ih.

Ponuda, s druge strane, izgleda ograničena izvan horizonta sporazuma OPEC+. Nove investicije prošle godine pale su na najniži nivo u poslednjih 15 godina.

Prema OPEC-u, naftnoj industriji će do 2045. godine biti potrebna kumulativna dugoročna ulaganja u primarni, sekundarni i tercijarni sektor od 11,8 biliona dolara.

U tim okolnostima, trocifrena cena barela nafte više nije apsurdno predviđanje kao što bi zvučalo početkom 2020. Analitičari u Bank of America, očekuju da će nafta dostići 100 dolara do septembra 2022., ili čak i ranije ako ova zima bude mnogo hladnija od očekivane.

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*